

แนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักอย่างยั่งยืนในจังหวัดนครนายก

Guidelines for Sustainable Accommodation Business Development

in Nakhon Nayok Province

อนุสรณ์ คำตัน¹ และ อนิรุทธิ์ เจริญสุข^{2*}

Anusorn Khamton¹ and Anirut Jaroensuk^{2*}

¹ที่ทำการปกครองอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เขตพื้นที่จักรพงษ์วนารถ

¹ Nakhon Nayok District Office, Nakhon Nayok Province

² Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Tawan-Ok
Chakrabongse Bhuvanarth Campus

*Corresponding author, e-mail: anirut_ja@rmutto.ac.th

Received October 7, 2024; Revised January 6, 2025; Accepted January 13, 2025

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายก 2) ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายก 3) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักอย่างยั่งยืนในมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม 4) เสนอแนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายกให้เติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากงานวิจัย บทความวิชาการ เอกสารที่เกี่ยวข้อง คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 26 คน ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนงานภาครัฐ สมาคม ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก นักวิชาการ ภาคประชาสังคม และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับที่พักในจังหวัดนครนายก ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) จังหวัดนครนายกมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทำให้ธุรกิจที่พักเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะรีสอร์ท โฮมสเตย์ และที่พักเชิงนิเวศ 2) จุดแข็งของที่พักในนครนายก คือ ที่ตั้งใกล้กรุงเทพมหานคร แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลากหลาย และต้นทุนที่พักต่ำ จุดอ่อน คือ โครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอและการประชาสัมพันธ์ยังจำกัด โอกาสมาจากแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและโครงการส่งเสริมจากรัฐบาล อุปสรรค คือ การแข่งขันจากจังหวัดใกล้เคียงและความเสี่ยงจากการจัดการทรัพยากรที่ไม่ยั่งยืน 3) แนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักในนครนายกอย่างยั่งยืนครอบคลุมด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยการใช้พลังงานทดแทนและการจัดการทรัพยากร ด้านเศรษฐกิจเน้นการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และลดต้นทุน และด้านสังคม ส่งเสริมการจ้างงานในท้องถิ่นและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านความร่วมมือระหว่างชุมชนและผู้ประกอบการ 4) แนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักในนครนายกให้เติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว ควรนำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาใช้ในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น

ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้กับนักท่องเที่ยว ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน เรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการ สร้างแรงจูงใจจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสร้างมาตรการวัดผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ : การพัฒนาธุรกิจที่พัก ความยั่งยืน จังหวัดนครนายก

Abstract

This research aims to 1) study the current situation of accommodation businesses in Nakhon Nayok province; 2) examine the strengths, weaknesses, opportunities, and threats (SWOT) of accommodation businesses in the province; 3) analyze sustainable development approaches for accommodation businesses in terms of environmental, economic, and social dimensions; and 4) propose guidelines for the long-term sustainable growth of accommodation businesses. This is a qualitative study based on the review of research and academic articles and relevant documents, utilizing the triangulation method. Twenty-six key informants were selected through purposive sampling: whom of which are heads of government sectors, associations, accommodation business owners, scholars, civil society representatives, and residents associated in accommodation businesses in Nakhon Nayok province. In-depth interviews and non-participant observation were conducted. The findings reveal that (1) Nakhon Nayok province has experienced rapid growth in the accommodation business particularly in resorts, homestays, and eco-lodges due to its abundant natural attractions; (2) the proximity to Bangkok, the diversity of natural attractions, and low accommodation costs are found to be the province's strengths and an insufficient infrastructure and limited public relations efforts are found to be the weaknesses. (3) The sustainable development strategies for accommodation businesses in Nakhon Nayok province encompass environmental aspects: the use of renewable energy and resource management; economic aspects: the focus on increasing revenue from eco-tourism and cost reduction; and social aspects: the encouragement of local employment and the preservation of local culture between communities and business operators. (4) The long-term sustainable growth strategies for accommodation businesses in the province include the adoption of eco-tourism concepts, efficient resource management, collaboration with local communities, promotions of sustainable tourism to visitors, utilization of technology and innovation for sustainability, foster of learning among business entrepreneurs, incentives from the government and relevant

agencies to promote sustainable tourism, and development of measures to evaluate sustainable development progress.

Keywords: Accommodation Business Development, Sustainability, Nakhon Nayok province

บทนำ

การท่องเที่ยวโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น การพัฒนาเทคโนโลยี ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้น และผลกระทบจากวิกฤตการณ์ต่าง ๆ เช่น การระบาดของ COVID-19 การท่องเที่ยวเริ่มมีการปรับเปลี่ยนแนวทางไปสู่ความยั่งยืนมากขึ้น (World Tourism Organization [UNWTO], 2021) ซึ่งนักท่องเที่ยวในยุคใหม่มีความต้องการประสบการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำได้รับความนิยมมากขึ้น รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวที่เน้นความรับผิดชอบต่อสังคม (Goodwin, 2020) นอกจากนี้ เทคโนโลยีดิจิทัลยังเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิธีการท่องเที่ยว การจองที่พัก การเลือกเส้นทางท่องเที่ยว และการใช้บริการต่าง ๆ ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลกลายเป็นเรื่องปกติ เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ช่วยให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวและปรับปรุงการให้บริการได้ตรงตามความต้องการของลูกค้าแต่ละคน (Gössling & Peeters, 2019) ในอนาคต แนวโน้มการท่องเที่ยวจะยังคงมุ่งไปที่การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและการรักษาสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวระดับโลก (Higgins-Desbiolles, 2020)

ประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความสำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวระดับโลก ด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก (Tourism Authority of Thailand [TAT], 2021) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการรักษาสีเขียวและวัฒนธรรมท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจำนวนมากเลือกที่จะเข้าพักในที่พักเชิงอนุรักษ์ที่มีการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน และทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เช่น การเดินป่า หรือการอนุรักษ์สัตว์ป่า (UNWTO, 2020) การท่องเที่ยวของประเทศไทยยังมีส่วนช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างมาก การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นสัดส่วนสำคัญของ GDP ประเทศไทย โดยในปี 2019 ก่อนการระบาดของ COVID-19 การท่องเที่ยวสร้างรายได้มากกว่า 3 ล้านล้านบาทจากนักท่องเที่ยวต่างชาติและในประเทศ (Bank of Thailand, 2020) แต่เมื่อเกิดการระบาดของ COVID-19 การท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างหนัก จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงอย่างมาก ส่งผลกระทบต่อรายได้และการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Asian Development Bank, 2021) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้มีการพัฒนานโยบายฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังการระบาดของ COVID-19 โดยเน้นการท่องเที่ยวในประเทศและการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น “เราเที่ยวด้วยกัน” และการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน (TAT, 2021)

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่เติบโตอย่างรวดเร็วในประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดนครนายกซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นน้ำตก ภูเขา และพื้นที่สีเขียวต่าง ๆ ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศได้อย่างต่อเนื่อง (Department of Tourism, 2022) ด้วยเหตุนี้ ธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายกจึงมีบทบาทสำคัญในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ที่พักในจังหวัดนครนายกในปัจจุบันมีลักษณะที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาในด้านที่พักที่มุ่งเน้นไปยังการตอบสนองต่อนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและกิจกรรมผจญภัย เช่น การล่องแก่ง เดินป่า และการท่องเที่ยวในเชิงเกษตร เนื่องจากจังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ อาทิ น้ำตก วัด และเขื่อน การพัฒนาที่พักในพื้นที่ที่มีหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่รีสอร์ทหรูไปจนถึงโฮมสเตย์ที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงชุมชน การให้บริการที่พักแบบยั่งยืนและรักษาสีเขียวแวดล้อมก็เริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้น เพื่อรองรับแนวโน้มการท่องเที่ยวที่เน้นความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับกระแสการท่องเที่ยวระดับโลกในปัจจุบัน (Department of Tourism, 2022)

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่ยังขาดการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย เช่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน ชุมชนท้องถิ่น และนักวิชาการ ในการพัฒนาธุรกิจที่พักอย่างยั่งยืน การพัฒนาธุรกิจที่พักในพื้นที่นี้ยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากที่พักในนครนายกหลายแห่งตั้งอยู่ในบริเวณที่มีธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เช่น ใกล้ น้ำตก ป่าไม้ และพื้นที่เกษตรกรรม การขยายตัวของธุรกิจที่พักอาจส่งผลให้มีการก่อสร้างในพื้นที่ธรรมชาติหรือพื้นที่ที่มีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการที่พักต้องพิจารณาถึงปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยวและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากมาเยือนพร้อมกัน ธุรกิจที่พักอาจไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน ซึ่งอาจนำไปสู่การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นกลยุทธ์ที่จำเป็นสำหรับการรักษาความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรในระยะยาว ดังนั้นการพัฒนาธุรกิจที่พักจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมควบคู่ไปกับการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนในระยะยาว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายกอย่างยั่งยืน โดยทำความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันของธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายก รวมถึงการศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายก และวิเคราะห์การพัฒนาธุรกิจที่พักอย่างยั่งยืนในมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาธุรกิจที่พักที่สามารถตอบโจทย์การเติบโตของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายก
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักอย่างยั่งยืนในมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม
4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายกให้เติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาและวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาธุรกิจที่ปักในจังหวัดนครนายกให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ครอบคลุมทั้งสามมิติสำคัญ ได้แก่ มิติด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสังคม การวิจัยยังเน้นไปที่การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความยั่งยืน เช่น แนวโน้มของตลาดการท่องเที่ยว การใช้เทคโนโลยีเพื่อความยั่งยืน และการสนับสนุนจากภาครัฐ ในส่วนของแนวทางการพัฒนาธุรกิจที่ปักในจังหวัดนครนายก ใช้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 26 คน ประกอบด้วยหัวหน้าส่วนงานภาครัฐ จำนวน 2 คน สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการธุรกิจที่ปัก จำนวน 15 คน นักวิชาการสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 คน ภาคประชาสังคม จำนวน 2 คน และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับที่ปักในจังหวัดนครนายก จำนวน 4 คน นอกจากนี้ยังใช้การวิเคราะห์เอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) จากกรณีศึกษาของพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับจังหวัดนครนายก การวิเคราะห์ข้อมูลจะเน้นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาธุรกิจที่ปักอย่างยั่งยืน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยจำกัดขอบเขตพื้นที่เฉพาะ จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ พื้นที่ศึกษาครอบคลุมถึงแหล่งท่องเที่ยวหลักและธุรกิจที่ปักในพื้นที่สำคัญ เช่น บริเวณน้ำตก วัตวาลาราม หรือพื้นที่ธรรมชาติที่เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยว การเลือกจังหวัดนครนายกเป็นพื้นที่วิจัยเกิดจากความสำคัญทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยว และความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการที่ปักให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยนี้ครอบคลุมระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจำนวน 6 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 โดยแบ่งออกเป็นช่วงของการเตรียมการ การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์เอกสาร และช่วงของการวิเคราะห์และสรุปผล การเก็บข้อมูลเน้นในช่วงฤดูการท่องเที่ยวที่ธุรกิจที่ปักมีความคึกคักเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและหลากหลาย

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับหัวหน้าส่วนงานภาครัฐ สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ ผู้ประกอบการธุรกิจที่ปัก นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ภาคประชาสังคม และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับที่ปักในจังหวัดนครนายก จำนวน 26 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกกลุ่มตัวอย่างที่พิจารณาจากคุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเน้นกลุ่มคนที่สามารถให้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและเชื่อถือได้ โดยเฉพาะในกรณีที่ข้อมูลปฐมภูมิที่ต้องการเก็บรวบรวมมาจากบุคคลที่มีประสบการณ์ ความรู้ หรือมีบทบาทสำคัญในประเด็นการวิจัย (Patton, 2002) การสัมภาษณ์เชิงลึก

เป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว และการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และมีการชักถามข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้งจากผู้ให้ข้อมูลหลังจากสรุปผลการศึกษา เพื่อความเชื่อมั่นว่าข้อสรุปนั้นตรงความเป็นจริง แบบสัมภาษณ์ได้ผ่านขั้นตอน คือการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน หลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแล้ว ได้นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (item objective index : IOC) ผลทดสอบพบว่ามีความสอดคล้อง ได้ 1.00 ในส่วนของประเด็นการสัมภาษณ์ ได้แก่ สถานการณ์ปัจจุบันของธุรกิจที่พิกในจังหวัดนครนายก และจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของธุรกิจที่พิกในจังหวัดนครนายก และในส่วนของประเด็นการสังเกตการณ์ คือ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการของเสียและมลพิษ และการออกแบบและก่อสร้างที่พิก

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยการศึกษาจากงานวิจัย บทความวิชาการ เอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยมีการกระบวนกรตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าใน 3 ด้าน (Denzin, 1978) ได้แก่ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นแนวทางสำหรับการยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล และยืนยันว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มาถูกต้องหรือไม่ โดยผู้วิจัยพิจารณาช่วงเวลาที่แตกต่างกัน สถานที่ต่างกัน และบุคคลผู้ให้ข้อมูลแตกต่างกัน แล้วนำมาพิจารณาว่าข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) โดยมีผู้ช่วยนักวิจัยช่วยในการสอบถามข้อมูล แทนที่จะใช้ผู้วิจัย เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลให้แน่ใจว่าเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ และ 3) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการศึกษาเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์และตีความ โดยอาศัยหลักความสอดคล้องกันระหว่างสาเหตุและผลที่อธิบายได้ด้วยข้อมูลที่มีอยู่จริง (Realism) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล เป็นการทำให้ข้อมูลมีความเป็นระบบ เพื่อสะดวกในการจัดเก็บและนำไปใช้งาน สามารถแบ่งการจัดระบบข้อมูลทางกายภาพ ได้แก่ การถอดเทปบันทึกเสียงในรูปข้อความโดยบันทึกลงในไฟล์คอมพิวเตอร์แบบคำต่อคำ จากนั้นผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมดเพื่อให้เห็นภาพคร่าว ๆ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผ่าน 3 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การเปิดรหัส (Open Coding) หาแก่นของรหัส (Axial Coding) การเลือกรหัส (Selective Coding)

2. การแสดงข้อมูล เป็นการนำเอาข้อมูลที่ใส่รหัสแล้วกลับมารวมกันใหม่ให้เป็นกลุ่ม (Reassembling) โดยจำแนกตามประเด็นการวิเคราะห์

3. การหาข้อสรุป ตีความ และตรวจสอบประเด็นความถูกต้อง โดยข้อสรุปอยู่ในรูปของคำอธิบาย ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง ความตรงประเด็น และการตีความตามข้อสรุป

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และเรียบเรียงเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายก

จังหวัดนครนายกเป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสธรรมชาติและ การผจญภัย เช่น ล่องแก่งและขับ ATV โดยมีที่พักประเภท Eco-lodges และโฮมสเตย์ที่ได้รับความนิยมจาก นักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ และเนื่องจากระยะทางใกล้กรุงเทพมหานคร ธุรกิจรีสอร์ทและโรงแรมขนาดเล็กจึงมีการ เติบโตเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวระยะสั้นที่มาพักผ่อนในวันหยุดสุดสัปดาห์ ที่พักในจังหวัด นครนายกมีหลายรูปแบบ ตั้งแต่รีสอร์ทขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ที่เน้นประสบการณ์เชิงธรรมชาติและ การบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จนถึงโฮมสเตย์ที่บริหารโดยชุมชนท้องถิ่นที่มุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์และ การมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งเป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน การระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายก ผู้ประกอบการต้องปรับตัวด้วยการลดต้นทุน เพิ่มมาตรการด้านสุขอนามัยเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว หลัง COVID-19 คลี่คลาย การท่องเที่ยว ระยะสั้นและครอบครัวกลับมาฟื้นตัว แต่ยังคงเผชิญกับความท้าทายในการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ ธุรกิจ ที่พักในจังหวัดนครนายกต้องพึ่งพากลุ่มลูกค้าภายในประเทศเป็นหลัก ซึ่งทำให้รายได้มีความไม่แน่นอน โดยเฉพาะในช่วงวันธรรมดาที่จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง ผู้ประกอบการที่พักในจังหวัดนครนายกเริ่มให้ ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมการจ้างงานและใช้วัตถุดิบจากชุมชน เพื่อสร้างความ ผูกพันและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน มีการดำเนินธุรกิจที่พักที่เน้นการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้วัสดุธรรมชาติและการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ แต่ยังมีผู้ประกอบการบางส่วนที่ขาดความตระหนัก ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม หากไม่ได้รับการจัดการที่ดี อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว รัฐบาล และหน่วยงานท้องถิ่นได้สนับสนุนโครงการกระตุ้นการท่องเที่ยว เช่น โครงการเราเที่ยวด้วยกัน รวมถึงการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของธุรกิจที่พักในจังหวัด นครนายก

ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายกจากผู้ให้ ข้อมูลหลักทั้ง 26 คน

จุดแข็ง (Strengths)

1. ที่ตั้งของจังหวัดนครนายกไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร สามารถเดินทางสะดวก ทำให้เป็นจุดหมาย ท่องเที่ยวที่นิยมสำหรับการท่องเที่ยวระยะสั้นและช่วงสุดสัปดาห์
2. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น น้ำตกสาริกา น้ำตกนางรอง และเขื่อนขุนด่าน ปราการชล ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนใกล้ชิดธรรมชาติ

3. มีโฮมสเตย์และรีสอร์ทเชิงนิเวศที่เน้นประสบการณ์แบบธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น ทำให้เป็นจุดขายที่แตกต่างและเป็นที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

4. ต้นทุนการดำเนินธุรกิจที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ทำให้เป็นโอกาสในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

จุดอ่อน (Weaknesses)

1. โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกบางพื้นที่ยังขาดแคลน ทำให้นักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่ต้องการความสะดวกสบายสูงอาจไม่เลือกจังหวัดนครนายก

2. ผู้ประกอบการโฮมสเตย์และรีสอร์ทขนาดเล็กบางรายยังขาดความรู้ในการจัดการบริการที่ได้มาตรฐาน เช่น การจัดการทรัพยากร ความสะดวก และความปลอดภัยของผู้เข้าพัก

3. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดยังมีจำกัด ทำให้นักท่องเที่ยวบางกลุ่มไม่ทราบถึงสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักในพื้นที่

4. ธุรกิจที่พักบางแห่งยังไม่มีจัดการขยะและน้ำเสียอย่างเป็นระบบ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

5. ขาดการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

โอกาส (Opportunities)

1. แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกำลังเป็นที่นิยม ทำให้นักท่องเที่ยวที่รักในจังหวัดนครนายกสามารถตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้

2. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ เช่น โครงการเราเที่ยวด้วยกัน ช่วยกระตุ้นให้คนไทยหันมาท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้น

3. หลังจาก COVID-19 คลี่คลาย นักท่องเที่ยวมองหาสถานที่ท่องเที่ยวที่เงียบสงบ ปลอดภัย ธรรมชาติและปลอดภัยจากความแออัด ซึ่งจังหวัดนครนายกตอบโจทย์นี้ได้ดี

4. ที่พักที่มีการออกแบบสร้างสรรค์หรือประสบการณ์เฉพาะ เช่น ที่พักแนวแคมป์ปิ้ง หรือธรรมชาติที่เน้นความผ่อนคลาย กำลังเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวมากขึ้น

อุปสรรค (Threats)

1. การแข่งขันจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น ปราจีนบุรีและสระบุรี ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวคล้ายกันและบางแห่งมีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมกว่า

2. การเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวจากการใช้ทรัพยากรอย่างไม่ยั่งยืน เช่น การขาดการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ อาจทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมสภาพในระยะยาว

3. สถานการณ์เศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน อาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติที่อาจลดการเดินทาง

4. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว เช่น น้ำลดลงในฤดูแล้งหรือน้ำท่วมในฤดูฝน ซึ่งส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาธุรกิจที่ปักอย่างยั่งยืนในมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาธุรกิจที่ปักในจังหวัดนครนายกอย่างยั่งยืนในมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม จากผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 26 คน จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยแบ่งเป็นมิติต่าง ๆ ดังนี้

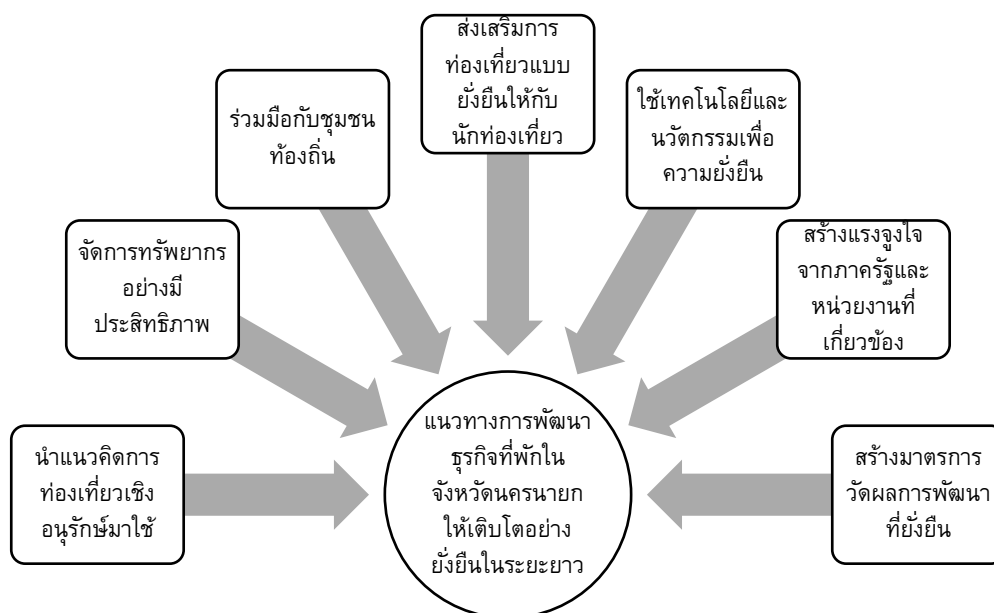
มิติด้านสิ่งแวดล้อม ลดการใช้พลังงานจากแหล่งที่ไม่ยั่งยืน และส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน เช่น โซลาร์เซลล์ ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเก็บน้ำฝนและระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อลดผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำ ลดขยะตั้งแต่ต้นทาง ส่งเสริมการรีไซเคิลและการจัดการขยะอินทรีย์อย่างเป็นระบบ ใช้วัสดุก่อสร้างที่ยั่งยืน เช่น ไม้ไผ่และวัสดุรีไซเคิล เพื่อรักษาความสมดุลของธรรมชาติ เว้นพื้นที่สีเขียวและปลูกต้นไม้เพิ่ม ช่วยรักษาระบบนิเวศในระยะยาว

มิติด้านเศรษฐกิจ เสนอโปรแกรมที่เน้นการสัมผัสธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ลดการใช้พลังงาน และการใช้น้ำอย่างเหมาะสม เพื่อประหยัดต้นทุน จ้างงานและจัดซื้อวัตถุดิบจากชุมชน ช่วยเพิ่มคุณค่าทางเศรษฐกิจ พัฒนาที่พักหลากหลายและบริการเสริม เช่น สปาและร้านอาหารเพื่อสุขภาพ เพื่อดึงดูดลูกค้าหลากหลายกลุ่ม ใช้ระบบจองออนไลน์และเทคโนโลยีเพื่อประหยัดพลังงาน ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพ ใช้กลยุทธ์การตลาดที่เน้นความยั่งยืนและส่งเสริมการตลาดดิจิทัลเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

มิติด้านสังคม ให้โอกาสคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในธุรกิจ ช่วยเสริมสร้างทักษะและลดอัตราว่างงาน จัดกิจกรรมที่นำเสนอวัฒนธรรมและอาหารพื้นเมือง ช่วยสร้างเอกลักษณ์ให้กับธุรกิจ จัดโครงการร่วมกับชุมชน เช่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และร่วมจัดการสิ่งแวดล้อม ทำกิจกรรมสนับสนุนชุมชน เช่น การสนับสนุนการศึกษาและใช้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในธุรกิจ จัดอบรมทักษะและกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ฝึกอบรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาธุรกิจที่ปักในจังหวัดนครนายกให้เติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว

การพัฒนาธุรกิจที่ปักในจังหวัดนครนายกให้เติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว ต้องคำนึงถึงการรักษาสมดุลระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ผลการวิจัยนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ กรอบในการพัฒนาเพื่อให้ธุรกิจที่ปักเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน ได้ตั้งแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาธุรกิจที่ปักในจังหวัดนครนายกให้เติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว

1. การนำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาใช้ ธุรกิจที่ปักควรออกแบบและก่อสร้างให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้วัสดุก่อสร้างยั่งยืนและเทคโนโลยีที่ช่วยประหยัดพลังงาน เช่น โซลาร์เซลล์และระบบบำบัดน้ำเสีย
2. การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและการใช้น้ำอย่างประหยัด รวมถึงติดตั้งระบบเก็บน้ำฝนและการบำบัดน้ำเสียเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
3. ความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น ใช้สินค้าหรือบริการจากชุมชนท้องถิ่น และจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชุมชน เช่น การนำเที่ยว การสอนทำอาหารท้องถิ่น หรือการขายสินค้าพื้นเมือง
4. การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้กับนักท่องเที่ยว สร้างความตระหนักให้กับนักท่องเที่ยว โดยให้ข้อมูลและการอบรมเกี่ยวกับการลดขยะ การใช้น้ำและพลังงานอย่างประหยัด และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อสิ่งแวดล้อม
5. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน ใช้เทคโนโลยีเพื่อลดการใช้ทรัพยากร เช่น ระบบการจัดการพลังงานอัจฉริยะ และแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเชื่อมโยงกับนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
6. การเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการ ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการที่ปักในจังหวัดนครนายก เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน
7. การสร้างแรงจูงใจจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รัฐควรสนับสนุนการพัฒนาที่ปักอย่างยั่งยืนผ่านสิทธิประโยชน์ทางภาษี เงินทุนสนับสนุน หรือรางวัลที่ปักที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

8. การสร้างมาตรการวัดผลการพัฒนาที่ยั่งยืน พัฒนาเกณฑ์การวัดผลด้านการลดขยะ การใช้พลังงาน ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจในระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายก พบว่า ธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายกมีศักยภาพในการเติบโตสูง เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในด้านธรรมชาติและสภาพแวดล้อมแบบเชิงนิเวศ ความท้าทายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการสร้างความยั่งยืนในธุรกิจเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญ ควบคู่กับการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การฟื้นตัวหลัง COVID-19 จุดแข็ง (Strengths) จังหวัดนครนายกตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร สามารถเดินทางสะดวก มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงามและต้นทุนการดำเนินธุรกิจต่ำ จุดอ่อน (Weaknesses) ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบขนส่งสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ประกอบการบางรายขาดความรู้ในการบริหารจัดการธุรกิจให้ได้มาตรฐาน ทั้งในด้านการบริการและการจัดการ โอกาส (Opportunities) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นที่นิยมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับจุดเด่นของจังหวัดนครนายก รัฐบาลสนับสนุนโครงการ "เราเที่ยวด้วยกัน" และโครงการอื่น ๆ กระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศ นอกจากนี้ ความต้องการที่พักที่เงียบสงบและใกล้ชิดธรรมชาติหลังสถานการณ์ COVID-19 เป็นโอกาสสำคัญสำหรับจังหวัดนครนายก อุปสรรค (Threats) จังหวัดใกล้เคียง เช่น ปราจีนบุรีและสระบุรี มีแหล่งท่องเที่ยวที่คล้ายกัน และมีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมกว่า ทำให้นักท่องเที่ยวบางส่วนอาจเลือกจังหวัดอื่นแทน

ผลวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักอย่างยั่งยืนในมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม พบว่า มิติที่ 1 ด้านสิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานสะอาดช่วยลดต้นทุนระยะยาวและลดการพึ่งพาพลังงานที่ไม่ยั่งยืน สอดคล้องกับ Jaroensuk (2024) ปัจจัยสำคัญที่มีทิศทางที่จะกำหนดรูปแบบอุตสาหกรรมโรงแรมในช่วงทศวรรษหน้า การค้นพบชี้ให้เห็นว่า ความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของโรงแรม ความต้องการในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะเพิ่มขึ้น โรงแรมจะต้องปรับปรุงและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงลดการปล่อยคาร์บอนและขยะเพื่อเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยังสอดคล้องกับ Kuaicharoenphanit & Fakfang (2019) แนวทางการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงแรมสีเขียว ด้านการบริหารจัดการน้ำ โรงแรมควรมีการกำหนดนโยบาย การประหยัดพลังงาน การรณรงค์ อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ด้านการอนุรักษ์พลังงาน โรงแรมควรมีการวางแผนการบริหารจัดการพลังงานตั้งแต่การออกแบบพื้นที่ สาธารณะของโรงแรมให้เป็นพื้นที่โปร่ง หลังคาสูง อากาศถ่ายเทได้สะดวกเพื่อลดปริมาณการใช้เครื่องปรับอากาศทั้งพื้นที่ส่วนกลาง มีมาตรการการประหยัดพลังงานภายในโรงแรม และด้านการจัดการของเสีย โรงแรมควรมีการรณรงค์การลดปริมาณขยะและของเสีย โดยใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

มิติที่ 2 ด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจที่พักสามารถสร้างรายได้เสริมจากกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนและเพิ่มรายได้ การลดการใช้ทรัพยากรและพลังงาน รวมถึงการลงทุนในเทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุน ช่วยให้ธุรกิจรักษาความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มกำไรสุทธิในระยะยาว ส่งเสริมการจ้าง

งานและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น แต่ยังเสริมภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ เพิ่มบริการเสริมที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ Homudomthap & Krimjai (2020) ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ในประเทศไทย พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนโฮมสเตย์ คือ ด้านเศรษฐกิจ คือ การที่ชุมชนมีรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ เศรษฐกิจของชุมชนพัฒนาดีขึ้น และชาวชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

มิติที่ 3 ด้านสังคม สร้างรายได้และพัฒนาทักษะให้กับคนในชุมชน ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นและสร้างความยั่งยืนด้านการจ้างงาน รวมถึงเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรมในชุมชน การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน การทำกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและเพิ่มความน่าเชื่อถือของธุรกิจ ในสายตา นักท่องเที่ยว ช่วยเพิ่มรายได้และการพึ่งพิงกันอย่างยั่งยืนระหว่างธุรกิจและชุมชน สอดคล้องกับ Noonil (2021) ศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจโรงแรม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจโรงแรม ประกอบด้วย ปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำองค์กร ปัจจัยด้านนโยบายขององค์กร ปัจจัยด้านการสื่อสารและการพัฒนาบุคลากร และปัจจัยด้านทรัพยากรองค์กร และปัจจัยภายนอกองค์กร ได้แก่ ปัจจัยด้านกฎหมายหรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่าย

การพัฒนาธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายกให้เติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว มีแนวทางดังนี้ นำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาใช้ การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้กับนักท่องเที่ยว ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน สอดคล้องกับ Jaroensuk (2022) นวัตกรรมบริการเหมือนเป็นสิ่งใกล้ตัวในสังคมและสิ่งแวดล้อมในรอบด้านของธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตอย่างรอบด้านเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ต้องสร้างนวัตกรรมบริการ การสร้างคุณค่าด้วยนวัตกรรมบริการ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) คุณค่าทางเศรษฐกิจ (Economic Value) ความคุ้มค่าทางการเงินที่ลูกค้าได้รับจากการบริการโดยเปรียบเทียบกับทางเลือกอื่น 2) คุณค่าทางอรรถประโยชน์ (Functional Value) คือการบริการใหม่สามารถตอบสนองในเชิงประโยชน์ใช้สอยมากกว่าเดิมอย่างชัดเจน 3) คุณค่าทางจิตใจ (Psychological Value) คือความรู้สึกด้านจิตใจที่ได้รับจากการบริการที่จับต้องไม่ได้ เรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการ สร้างแรงจูงใจจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสร้างมาตรการวัดผลการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับ Bramwell & Lane (2010) ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยแนะนำให้ธุรกิจที่พักเน้นการสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจและการรักษาสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาธุรกิจที่ปักในจังหวัดนครนายกอย่างยั่งยืนต้องมุ่งเน้นการสร้างสมดุลในมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงและตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมถึงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ข้อเสนอจากงานวิจัยนี้จึงเน้นการใช้พลังงานทดแทน การอนุรักษ์ทรัพยากร การลดต้นทุน และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ซึ่งจะช่วยสร้างความยั่งยืนในระยะยาวให้กับทั้งธุรกิจและสังคม

1. มิติด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการควรพิจารณาการนำพลังงานทดแทนมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ เช่น การติดตั้งโซลาร์เซลล์ เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าให้กับที่พัก ซึ่งจะช่วยลดการพึ่งพาพลังงานจากแหล่งที่ไม่ยั่งยืน อีกทั้งช่วยลดต้นทุนในระยะยาว ควรมีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเก็บน้ำฝนเพื่อนำมาใช้ในการติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย และการรีไซเคิลน้ำเพื่อช่วยลดผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของจังหวัด ธุรกิจที่ปักควรลดการใช้พลาสติกและส่งเสริมการรีไซเคิลขยะ เพื่อจัดการปัญหาขยะที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว การออกแบบและก่อสร้างที่พักควรเน้นการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น วัสดุรีไซเคิลหรือวัสดุธรรมชาติ นอกจากนี้ ควรออกแบบที่พักให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ เช่น การใช้แสงสว่างธรรมชาติและการเล่นพื้นที่สีเขียว เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาและการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

2. มิติด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจที่ปักควรพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ตอกใจแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การเดินป่า การเรียนรู้วัฒนธรรมพื้นเมือง และการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มมูลค่าให้กับธุรกิจและดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจความยั่งยืน การลดต้นทุนผ่านการจัดการทรัพยากร เช่น การประหยัดพลังงานและน้ำ รวมถึงการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ธุรกิจมีความยั่งยืนมากขึ้น นอกจากนี้ การลงทุนในเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพลังงาน เช่น ระบบพลังงานแสงอาทิตย์และระบบควบคุมการใช้ไฟฟ้าอัตโนมัติ ช่วยเสริมความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจที่ปักควรสร้างความร่วมมือกับชุมชนในหลาย ๆ ด้าน เช่น การจ้างงานในท้องถิ่น การจัดซื้อผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบจากผู้ประกอบการในท้องถิ่น และการส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งจะช่วยให้สร้างรายได้ให้กับชุมชนและเพิ่มคุณค่าให้กับธุรกิจที่ปัก และธุรกิจควรพิจารณาการกระจายผลิตภัณฑ์และบริการ เช่น การเพิ่มบริการเสริม อาทิ สปา ร้านอาหารเพื่อสุขภาพ หรือที่พักแนวธรรมชาติ เพื่อขยายฐานลูกค้าและเพิ่มรายได้ให้กับธุรกิจ

3. มิติด้านสังคม การจ้างงานจากคนในชุมชนท้องถิ่นไม่เพียงแต่ช่วยลดอัตราการว่างงาน แต่ยังช่วยเสริมสร้างทักษะและความรู้ใหม่ ๆ ให้กับคนในท้องถิ่น การให้โอกาสชุมชนในการมีส่วนร่วมในธุรกิจที่ปักจะส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ธุรกิจที่ปักควรสนับสนุนการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การนำเสนออาหารพื้นเมือง การจัดกิจกรรมแสดงศิลปพื้นบ้าน หรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับธุรกิจและเสริมสร้างความน่าสนใจให้กับพื้นที่ ธุรกิจควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนโดยการร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ซึ่งจะช่วยสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือในระยะยาว และธุรกิจควรดำเนินกิจกรรม CSR ที่เน้นการสนับสนุนชุมชน

เช่น การสนับสนุนด้านการศึกษา การให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หรือการจัดกิจกรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม นอกจากนี้ การใช้ผลิตภัณฑ์จากชุมชนในธุรกิจที่พักจะช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน

แนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายกให้เติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว มีดังนี้ การนำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาใช้ การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้กับนักท่องเที่ยว การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน การเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการ การสร้างแรงจูงใจจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสร้างมาตรการวัดผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรสนับสนุนให้มีการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจที่พักและชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น ธุรกิจที่พักควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยว แนะนำให้ธุรกิจที่พักนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการด้านพลังงาน น้ำ และขยะควรมีการจัดตั้งเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจที่พักในจังหวัดนครนายก เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านความยั่งยืน ภาครัฐควรมีนโยบายที่สนับสนุนธุรกิจที่พักที่มุ่งเน้นความยั่งยืน เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี หรือเงินทุนสนับสนุนโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในภาคการท่องเที่ยว การสร้างมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจที่พักในทิศทางที่ยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ควรพัฒนาเกณฑ์การวัดผลสำหรับธุรกิจที่พักที่เกี่ยวกับความยั่งยืน เช่น การลดปริมาณขยะ การใช้พลังงานทดแทน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการทำงาน ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการพัฒนาธุรกิจที่สอดคล้องกับเป้าหมายด้านความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาและวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องของความต้องการและทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงยั่งยืนในจังหวัดนครนายก เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับปรุงการให้บริการและพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่สอดคล้องกับแนวโน้มการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- Asian Development Bank. (2021). *Tourism sector recovery after COVID-19: Thailand case study*. Available Source: <https://www.adb.org/publications/tourism-recovery-thailand-covid-19>
- Bank of Thailand. (2020). *Thailand's economic outlook 2020*. Available Source: <https://www.bot.or.th>
- Bramwell, B., & Lane, B. (2010). Sustainable tourism: An evolving global approach. *Journal of Sustainable Tourism*, 18(3), 319-325.

- Department of Tourism. (2022). *Tourism statistics of Nakhon Nayok province*.
<https://www.tourism.go.th>
- Department of Tourism. (2022). *Tourism statistics in Thailand*. Bangkok: Ministry of Tourism and Sports.
- Denzin, N. K. (1978). *The research act: A theoretical introduction to sociological methods* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Goodwin, H. (2020). Responsible tourism: Responding to the challenges of climate change. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(5), 711-726.
- Gössling, S., & Peeters, P. (2019). Assessing tourism's global environmental impact 1900–2050. *Journal of Sustainable Tourism*, 27(2), 249-268.
- Higgins-Desbiolles, F. (2020). Socialising tourism for social and ecological justice after COVID-19. *Tourism Geographies*, 22(3), 610-623.
- Jaroensuk, A. (2022). Service innovation management model for hotel business in Thailand. *Journal of Social Science*, 11(2), 98-113.
- Jaroensuk, A. (2024). Trend of the Hotel Industry in 2030. *Journal of Social Sciences*, 11(2), 48- 58.
- Kuaicharoenphanit, K. & Fakfang, P. (2019). Environmental Conservation Guidelines, Waste Reduction and Energy Reduction: A Case Study of a Five-Star Hotel in Sukhumvit. In *the 9th Sukhothai Thammathirat Open University National Research Conference* (pp. 1782-1795), Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Homudomthap, P. & Krimjai, N. (2020). Factors of Success of Homestay Business Operators in Thailand. *Siam Academic*, 21(2), 1-16.
- Noonil, S. (2021). Social Responsibility of Hotel Business Organizations. *Silpakorn University Journal*, 41(1), 53-54
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods* (3rd ed.). California: Sage Publications.
- Tourism Authority of Thailand. (2021). *Thailand tourism statistics 2021*. Bangkok: TAT.
- World Tourism Organization (UNWTO). (2020). *Sustainable tourism in Asia: Case studies and policy recommendations*. Madrid: UNWTO.
- World Tourism Organization (UNWTO). (2021). *Tourism in the post-COVID world: Recovery strategies and the future of the industry*. Madrid: UNWTO.